

Justitiedepartementet

Yttrande över betänkandet Kunskapskrav för permanent uppehållstillstånd (SOU 2023:25)

Dnr Ju2023/01301

Skolverkets synpunkter

Skolverket har tagit del av betänkandet Kunskapskrav för permanent uppehållstillstånd (SOU 2023:25). Skolverket lämnar endast kommentarer som rör myndighetens verksamhetsområde och framför därför inga synpunkter på övriga förslag.

12.2 Undantag från kunskapskravet ska medges endast om det finns särskilda skäl

I avsnitt 12.2 i betänkandet skriver utredningen att för att en person av särskilda skäl skulle kunna medges undantag från kunskapskravet för permanent uppehållstillstånd bör också vissa personliga förhållanden beaktas om dessa förhållanden har negativ inverkan på personens förmåga att uppfylla kravet. Vidare skriver utredningen att personen ska ”kunna visa att denne har gjort avsevärda ansträngningar och försök att klara kunskapsprovet eller ha läst till exempel sfi, svenska eller svenska som andraspråk”. Skolverket anser att det behöver tydliggöras på vilket sätt personen ska visa att denna har gjort avsevärda ansträngningar och försök att klara kunskapsprovet. Så som skrivning kring särskilda skäl är formulerad i betänkandet, ser Skolverket en viss risk för att enskilda lärare inom komvux kan bli involverade i bedömningen av en individs förmåga att klara kunskapskravet för permanent uppehållstillstånd vilket inte ingår i lärares myndighetsutövning.

15.5 Provet ska kunna göras med anpassning

I avsnitt 15.5 redogör utredningen bland annat för hur bedömningar som kan leda till anpassningar vid provgenomförandet kan göras. För att ansöka om anpassning vid provgenomförandet behöver man lämna ett underlag som stödjer behovet. Vidare nämns det att ”det kan också vara så att en personal inom sfi, [...], sedan tidigare har tillhandahållit den som begär anpassning något underlag som stödjer personens uppfattning om att denne har behov av anpassning”. Skolverket ser en risk att pedagogisk personal kan komma att få merarbete om de behöver utfärda

intyg i syfte att bifogas till ansökan om anpassningar vid provgenomförandet. Detta ryms inte i personalens befintliga myndighetsutövning.

Med anledning av ovannämnda synpunkter på avsnitt 12.2 och 15.5 anser Skolverket att förslagen eventuellt kan påverka komvux exempelvis genom att lärare upplever ökad arbetsbörda eller press att skriva intyg. Myndigheten anser att förslagens eventuella påverkan på komvux behöver utredas ytterligare.

20.3.6 Kommuner

I aktuellt avsnitt i betänkandet konstaterar utredningen att någon form av utbildningsinsats om det svenska samhället behöver komma på plats för att personer som ska ansöka om permanent uppehållstillstånd får de nödvändiga kunskaperna. Utredningen framför att Skolverket har i uppdrag att ta fram kursplaner för komvux. Vidare uttrycks i betänkandet att myndigheten inte har kännedom eller kunskap om vilka kunskaper som ska omfattas i en kursplan för en utbildning om det svenska samhället som krävs för ett permanent uppehållstillstånd.

Skolverket instämmer här i utredningens bedömning. Skolverket har enligt sin instruktion ett tungt och viktigt uppdrag när det gäller skolväsendet och det är således här myndighetens fokus bör ligga. I 20 kap 2§ skollagen framgår att utbildningen i komvux har sin utgångspunkt i individens förutsättningar och behov och att eleven ska kunna nå så långt som möjligt i sin språk- och kunskapsutveckling. I Skolverkets uppdrag ingår inte att bedöma en individs möjligheter att få permanent uppehållstillstånd. Att indirekt påverka normen för vad som krävs för permanent uppehållstillstånd ligger inte inom Skolverkets expertområde.

På Skolverkets vägnar

Anna Westerholm
Avdelningschef för avdelningen för läroplaner

Annika Spiik
Undervisningsråd

I ärendets slutliga handläggning har även Riikka Tilja, undervisningsråd, Katalin Bellaagh, avdelningssamordnare, Inger Bergendorff, undervisningsråd, Camilla Rönneberg, jurist och Feyza Kocak, verksjurist deltagit.